

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' מטות (פסוק) כ"ב תמוז תשע"ו

החברותא בטאנן פנימי לחברים גליון מס 536

פנינים יקרים

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר (ב, 5) משה רבינו ציוה לראשי בני ישראל - המטות לבני ישראל - היינו שצריכים להטות את עצמם לבני ישראל, וזה הדבר אשר ציוה ה' להיות נכנע לפני כל אחד ואחד מ ישראל.

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל וגו' (ב, 5) יש לדקדק אמאי דוקא לראשי המטות? ונראה בזה דאיתא במדרש על הפסוק את ה' אלקיך תירא ואותו תעבוד ובו תדבק ובשמו תשבע (דברים י, ב) אם יש כך כל המדות הללו אז בשמו תשבע, ואם לאו אי אתה רשאי לשבע, כאברהם שנאמר בו עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה וכיוסף שנאמר בו את האלקים אני ירא וכו'. ואדם כזה שיהיו בו כל המדות הנ"ל אין בנמצא כי אם ביחודי סגולה, אבל אנשים שאין בהם כל המדות הללו אינם רשאים לשבע אפילו על אמת. לכן כתיב אל ראשי המטות להשמיענו שאפילו על אמת לא ישבע שום אדם כי אם יחיד סגולה... (מתוך מאור ושמש)

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל וגו' זה הדבר אשר ציוה ה' (ב, 5) כלומר משה רבינו דבר אל בני ישראל אודות ראשי המטות אשר ידעו שכל מה שאומרים להם ראשי המטות וזהו הדבר אשר ציוה ה', כי דברי חכמים וסופרים שבכל דור המה דבר ה'...

איש כי ידור נדר לה' וגו' לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (ג, 5) במדרש: הה"ד כי גם לא ידע האדם את עתו (קהלת מ, יב). כוונתו בזה חז"ל כאשר קבל האדם על עצמו קבלה טובה לא יחל דברו, יחל מלשון המתנה כלומר שלא ימתין האדם לקיים נדרו רק ככל היוצא מפיו יתקף יעשה והמעם דהרי לא ידע האדם את עתו וממילא לא תדע אם יהיה ביכולתך לקיים נדרך אחר כך...

לאסור איסר על נפשו (ג, 5) נראה מפירושו שלא יהיה האדם רגיל לידור נדרים כי רק כשיצרו מתגבר לעבור עבירה אזי מותר לידור וכו' כמו שעשה בועז ליצרו שנשבע חי ה'. וזהו פירושו לאסור איסר היינו שנדר הוא אסר על נפשו והוא נשבע לבטל יצרו...

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (ג, 5) כחן של ישראל בפה. תורה תפלה קריאת שמע וכו', אך אם לא יחל דברו שלא יעשה דבריו חולין אז ככל היוצא מפיו בתורה ותפלה יעשה כלומר שיועיל דברי הקדושה שיוצא מפיו להשפיע ההשפעה הראויה.

נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים (א, 4) וידבר משה אל העם וגו' לתת נקמת ה' במדין (שם ג) והנה א-ל נקמות ה' היה ראוי להנקם מהמדינים נקמה שהעבירו את ישראל מדתו יתברך אך יותר חס הקב"ה על כבוד בני ישראל מעל כבוד עצמו, אך משה אכן דיבר אל העם נקמת ה' במדין כראוי לכבוד ה'.

(ע"פ האלשיך הק')

וימסרו מאלפי ישראל וגו' (א, 4) פרש"י שנמסרו בעל כרחן, בדרך צחות אפשר לומר וימסרו מלשון מסירה ומלשינות דהיינו שהלשינו על איש שמסתיר צדקתו. דהנה כאשר צוה ה' לבחור אנשים צדיקים או בודאי מחמת העניויות כל אחד ואחד אשר בחרו בו לומר צדיק אתה מניב ואמר חושדים אותו בדבר שאין בו כי אינו בכלל צדיק. לכן וימסרו היינו השכנים אשר ראו תהלוכותם וצדקתם מסרו והלשינו שהם צדיקים...

(ואהב ישראל לקומים)

ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה וגו' (א, 4) וקשה הלא באמת היה צריך לכתוב הבאים ממלחמה? אמנם אחר שהוגד להם געולי מדין לטעם כעיקר ומוזה הוכח דהרהור עבירה כמעשה באו בני ישראל למלחמה חדשה, עוד נאמר בשם הרה"ק מקוצק שבמלחמת מדין כתיב בנבליהם אשר נכלו (כ"ה, י"ח) שזה מורה שהיו מטמאין את המחשבה כנ"ל והוצרכו לתקנם.

(אהל תורה)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

האשק שיחת הרא"ש זיע"א כ"ג חשוון תשצ"ט תלפ"א/ס"ע א.א.א.

- ג -

יהודים, כמה שרק היה, אפילו יחידים
בודדים, היינו נגאלים בזכותם.

הרבש"ע מצפה מאיתנו שנגיע למידה שלו -
אהבה שאיננה תלויה בדבר. זו היתה
הגדלות של דוד המלך. כולנו יודעים
שהוא לא ניצל מכשלונות, אלא שהוא לא
התעייף, ובכל פעם שנכשל המשיך הלאה -
שבע יפול צדיק וקם. והוא למד מהחיות
שעובדות בשירות אדונם שהולכות והולכות
והולכות ולא מתעייפות, עד שהגיע
לשלימות, לאהבת דוד ויהונתן, אהבה
שאינה תלויה בדבר. ובזה הוא הגיע
למידה של הרבש"ע. את זה הרבש"ע
רוצה מאיתנו, שנמליך בעולם את מלכות
דקדושה וניתן לו את מלכות העולם ע"י
שנגיע לבחינת "דוד מלך ישראל חי וקיים".
כדוד המלך שמתוך ביטול המציאות מצא
שהרבש"ע הוא החיות והקיום של העולם,
ובזה הוא המליכו על כל העולם.

וזהו התכלית שהוא מצפה מאיתנו. למרות
שיש לנו דמיונות אחד על חברו, ולמרות
שעוברים בינינו דברים לא נעימים, הוא
רוצה שנישאר במידה שלו - הדבק
במידותיו, מה אני רחום אף אתה רחום.
כמו שהוא רחום ונוהג בנו באהבה שאינה
תלויה בדבר: הוא נתן לנו את העולם היפה
הזה למרות שכל העולם שלו, ואנו חטפנו
הכל לעצמנו ולא השארנו לו כלום, כל אחד
רוצה לעצמו כבוד, ומלכות, וכסא. מכסא
הכבוד של הקב"ה עשינו כסא לעצמנו,
ולמרות הכל הוא נתן לנו הכל באהבה

הרבש"ע מצפה מאתנו שגחיה במידה שלו,
באהבה שאינה תלויה בדבר. אבל למעשה,
ידע אינש בנפשיה, כל אחד יודע מה הוא
עושה ובמה הוא מעביר את היום. מה הוא
עושה עם העינים, ומה הוא עושה עם הפה,
ועם כל האיברים שלו. אם הוא רק לא רוצה
לרמות את עצמו ולא לבלבל א"ע, והוא
מוכן לשמוע שהוא אפילו לא אבק דק, הרי
מיד הוא רואה את הפגמים שלו - וחטאתי
נגדי תמיד. ומה הוא עושה? הוא רב עם
הבריות, ומדבר לשה"ר, וכל אחד מכאיב
את השני. והרבש"ע אומר לנו: קינדערלאך,
אני נושא את עונותיכם, אני מוחל לכם, אני
אוהב אתכם אהבה שאינה תלויה בדבר,
ואני נותן לכם כל טוב, מה שאתם רק רוצים
אתם מבקשים ממני ואני נותן לכם מה שרק
עולה בדעתכם, בין אם זה לטובתכם או לא,
ומה אתם מחזירים לי? כבר אלפי שנים אני
נמצא בגלות ולא נגאל...

ובדרך החיים הזו שלנו גם אין סיכוי לגאולת
ה'. הנה, האם יש אחד בינינו שהגיע לתכלית
שבזכותו הרבש"ע יכול להגאל? אם לא
נרמה את עצמנו אנו יודעים שאין בינינו
אפילו אחד שלא מעכב את הגאולה. אין
אחד שהגיע לשלימות שמצידו הוא מוכשר
לגאולה. אין אחד שיכול לומר שהוא כבר
הגיע למצב שהוא אינו קיים, והוא חי עם
הרבש"ע כמו שבהמה חיה עם האדון שלה,
הרבש"ע הוא הקיום שלו והוא קיום העולם,
ואצלו הרבש"ע אינו בגלות. אם היו כאלו

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

יש מידה שעליו לתקן מיום הולדו עד מותו, וכל הזמן הוא מוכרח להגיע ל"כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד". ובגלל שהכיר שאינו מושלם והודה על פשעו "כי חוטא ופושע אני", בישר לו הנביא "גם ה' העביר חטאתך לא תמות", לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. בגלל ההכרה הזו הוא זכה לא להתעייף בעבודתו, והוא הלך והתקדם והתקדם, עד שהגיע ל"דוד מלך ישראל חי וקיים". וכל זה בזכות שהיתה לו הכנעה, כמו שאמר כאשר קללו שמעי בן גרא: "אלקים אמר לו קלל", לכן הוא הגיע לאהוב את השני אהבה שאינה תלויה בדבר.

ואת זה דוד המלך מצפה גם מאיתנו. אנו כולנו הילדים שלו, בגלל שהוא עבד שלבני ישראל יהיה קיום בעולם עד היום הזה, (בכל דור ודור מתהלכים בעולם הצדיקים הללו שזכותם מגינה עלינו שלא נהיה "להשמיד להרוג ולאבד", רק בזכותם יש קיום לאויר העולם), אולם אחרי כל הגלות הזו עדיין איננו חפצים להתקדם. כל אחד רוצה את הכבוד של עצמו. ולמרות שהוא נופל, ויש לו כאבים מן הנפילות שלו, הוא עדיין לא מוכן לקלוט שבעצם הוא לא רוצה לשוב בתשובה. לכן הוא נשאר הלאה עם הכבוד שהוא מחפש, ועם המחשבות שלו, ויש לו הלאה שנאת חינו, והוא מחפש הלאה לחפש תחבולות. אפילו על הרבש"ע הוא מנסה להערים. זוהי הסיבה שאנו בגלות.

המשך יבוא אי"ה

שאינה תלויה בדבר, מבלי לשייר לעצמו כלום. כמו כן הוא רוצה מאיתנו שנחיה במידה שלו. ואם החבר מצער אותי, גם אם יש לו בחירה והוא בחר לעשות זאת, אני צריך לאהוב אותו כמו שהרבש"ע אוהב אותי, ובאותה מידה כמו שהרבש"ע אוהב אותי. למרות שהוא הִרְעָה לי אני צריך להדבק במדותיו של הקב"ה ולאהוב אותו באהבה שאינה תלויה בדבר. וכשאנו נחיה באותה מידה ובאותה רחמנות של הקב"ה אז אין פירוד בינינו ובין הרבש"ע, ואנו ממליכים מלכותו כאן בעולם הזה.

- ד -

אבל לדאבונינו יש שנאת חינו בינינו ואיש את רעהו חיים בלעו. גם אם יש מי ששומע את הדברים הללו, כשהוא מגיע לשעת נסיון הוא לא מבקש "הצילני מיד אויבי ומרודפי כי אמצו ממני" "הוציאה ממסגר נפשי", כי הוא סבור שאומנם האנשים הגדולים ביקשו את זה אבל לנו זה לא שייך. והוא לא שם אל ליבו שדוד המלך היה בשר ודם בדיוק כמונו, ורק מתוך שהוא הכיר את החסרונות שלו ולא התעייף הוא הגיע לשלימות, וזכה ש"דוד מלך ישראל חי וקיים". כי בשעה שהוא ביקש להיות מושלם "אז איתם וניקתי מפשע רב", הביא אותו הרבש"ע אל המידה שהוא צריך לתקן, ובזה הראה לו: את המידה שלך עוד לא תיקנת. גם כשסבר שכבר הגיע לשלימות וביקש "בחנני ה' ונסני צרפה כליותי ולבִי", נכשל, וראה שלכל אדם

המשך פנינים יקרים

ויקצוף משה על פקודי החיל וגו' הבאים מצבא המלחמה (ל"א, י"ד) גם משה העניו מכל האדם, כשהיה צריך להוכיח את העוברים על מצוות ה' לבש עזו ותעצומות... וד"ל. (אוסס בושם)

ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד (ל"ב, א) פירש רבי בונם מפרשיסחא וצ"ל מקנה מלשון קנין שהיה להם קנין ודבקות במשה רבינו ולא רצו לעבור את הירדן ולהפדר ממנו. וכונת בני גד ובני ראובן היה שינתן להם ארץ סיחון ועוג בתור נחלה ועי"ז תתקדש גם ארץ סיחון ועוג בקדושת ארץ ישראל ועי"כ תבטל הגזירה שלא יכנס משה רבינו ע"ה לארץ ישראל. (חרושי הרי"ם ועוד)

אלה מסעי בני ישראל (ל"ג, א) בני ישראל גרמו בעצמם את המ"ב מסעות במשך ארבעים שנה במדבר. דהלא כתיב אחד עשר יום מחורב (דברים א, ב) פרש"י שם אמר להם משה ראו מה שגרמתם, הא לכם דרך קצרה - מהלך י"א יום ואתם הלכתם אותו בשלשה ימים וכו', כ"כ שכינה מתלבטת בשבילכם והמה מרו ועצבו והתעכבו בעוונם ארבעים שנה. הרי אלה מסעי בני ישראל - שגרמו לעצמם בני ישראל. ומאז בכל דור ולכל אחד יש המעבר של המ"ב מסעות כמוכא בשם הבעש"ט. (פלגי מים)

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם (ל"ג, ב) הקשו המפרשים על השנות הכתוב ועל השנוי בחלוף, ואפשר לומר דהנה בסיום מסכת אומרים הדרן עלך כלומר נחזור אליך, וכן בעבודת המקדש מתחילים בתרומת הדשן שהוא בעצם סיום עבודת היום שעבר. זאת אומרת שתחילת היום החדש מתבסס על גמר עבודת יום האתמול. המסעות הם הם שהכשירו את קדושת ארץ ישראל במעמד הר סיני וקבלת התורה בהקמת המשכן והשראת השכינה ע"י עננים בהיותם במדבר, עם כל זה זכו לארץ ישראל. (ע"פ מאיר עיני ישרים)

ענין הצר והיגון להיות מיצר ודואג על חסרון ביהמ"ק כמ"ש בכל עצב יהיה מותר, בדאגה לבנינה, אבל להיות עצב מיצר ודואג על העבר מה זה ועל מה זה, כי העצבות היא הקליפה היותר קשה מכולם שהרי העי"ז נקראת על שמה עצביהם כסף וזהב... (פרי הארץ)

מה שמוכא בגמרא שר' צדוק התענה ארבעים שנה שלא יחרב ביהמ"ק. וקשה הא לא הועיל כלום כי לבסוף בעוה"ר נחרב. אך כוונתו היה בכל יום ויום שרק היום לא יחרב ובכל יום התענה על יומו שלא יחרב היום. ויש ללמוד מזה דרך בעבודת השי"ת שבכל יום תמיד יתפלל האדם להנצל היום מהיצה"ר ולמחר על יום מחר כי אם יתפלל פעם אחת אי אפשר רק לעשות משפט ה' דבר יום ביומו. (תפארת שלמה)

גלות וגאולה. אל תאמר כי לא יהיה לו גואל, אל תאמר כי ח"ו אבדה תקוה אלא והשיגה ידו ומצא כרי גאולתו אמרו ז"ל כי היסורים והגלות הם תיקון האומה להכשירה... ובאמצעות זה ישיג למצוא כרי גאולת הבית. (אורח)

גלות וגאולה ולא יאמר אדם בראותו כ"כ ירדת ישראל כל אורך הזמן, כי ח"ו אבדה תקוה מבנים, לא כן הוא אלא ויאמר אלקים יהי אור הוא הגאולה העתידה המופלא. (אורח)

בין המצרים: מאמר חז"ל (ראש-השנה יח) כתיב מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו וכתיב דרשו ה' בהמצאו, כאן בצבור כאן ביחיד. על דרך זה יש לפרש הענין מה שבגלות ראשון נתגלה קצם שהיו ג' עונות ע"ז ג"ע ושפ"ד, ונגאלו אחר שבעים שנה, שכן היות ואז לא היה פגם שנאת חנם והיו בבחינת צבור ביחד לא נתרקה שכינה מהם, וזכו לגאולה, משא"כ בבית שני שהפגם היה בשנאת חנם והיו פרודים זה מזה בבחינת יחידים לכך נתרקה שכינה מהם, וד"ל. (הס"ק מסלונים)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים

☎ 02 - 5829688 פקס: 02 - 5325477

ת.ד. 5080 ירושלים 91050

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

